

Skötselplan för Lövöns naturreservat

Ramslök, vandringsled och lind på Lövön. Foton: Fredrik Enoksson

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Översikt

Reservatet utgör en länets största och mest värdefulla ädellövskogsmiljöer, med en lång lista av naturvårdsarter knutna till denna naturtyp. Naturreservatet är drygt 50 hektar stort och sticker ut som en halvö i Hjälmarens. Friluftslivet i området kan bjuda på bland annat upplevelser av lövskog med stora bestånd av ramslök och intensiv fågelsång på våren. Det finns också fina utsiktsplatser över sjön Hjälmarens och tydliga spår av sjösänkningen.

Uppgifter om naturtyper, arter och bevarandevärden

Uppskattade arealer av naturtyper*:

Tallskog (utanför våtmark)	0,6 hektar
Granskog (utanför våtmark)	0,1 hektar
Barrblandskog (utanför våtmark)	0,7 hektar
Lövblandad barrskog (utanför våtmark)	1,4 hektar
Triviallövskog (utanför våtmark)	6,7 hektar
Ädellövskog (utanför våtmark)	26,3 hektar
Triviallövskog med ädellövinslag (utanför våtmark)	0,8 hektar
Temporärt ej skog (utanför våtmark)	0,1 hektar
Lövblandad barrskog (på våtmark)	0,2 hektar
Triviallövskog (på våtmark)	7,2 hektar
Öppen våtmark	3,1 hektar
Övrig öppen mark med vegetation	4,5 hektar
Exploaterad mark	0,6 hektar
TOTALT	52,3 hektar

Natura 2000-naturtyper

- Hällmarkstorräng (8230)
- Nordlig ädellövskog (9020) **
- Trädklädd betesmark (9070)
- Lövsumpskog (9080) **

ÅGP-naturmiljöer

- Särskilt skyddsvärda träd.

ÅGP-arter

- Lindplattbagge *Laemophloeus monilis*.

Prioriterade bevarandevärden

- <i>Naturtyper</i> - <i>Strukturer (landskapselement)</i> - <i>Växt- och djursamhällen</i> - <i>Arter</i> - <i>Friluftsliv</i>	- Ädellövskog, hassellund, trädklädd betesmark, strandskog - Död ved, gamla grova träd. - Mossor, fladdermöss, lavar, skalbaggar, svampar. - ägghättemossa, mindre brunfladdermus, lindplattbagge, ekpricklav, ramslök. - Upplevelser av lövskog med ramslök och fågelsång, utsikter, sjösänkningsspår. Vandring, fågelskådning, god tillgänglighet.

* Klasser och arealer enligt NMD (Nationella Marktäckedata)

**Prioriterad naturtyp – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU

Naturgeografiska förhållanden

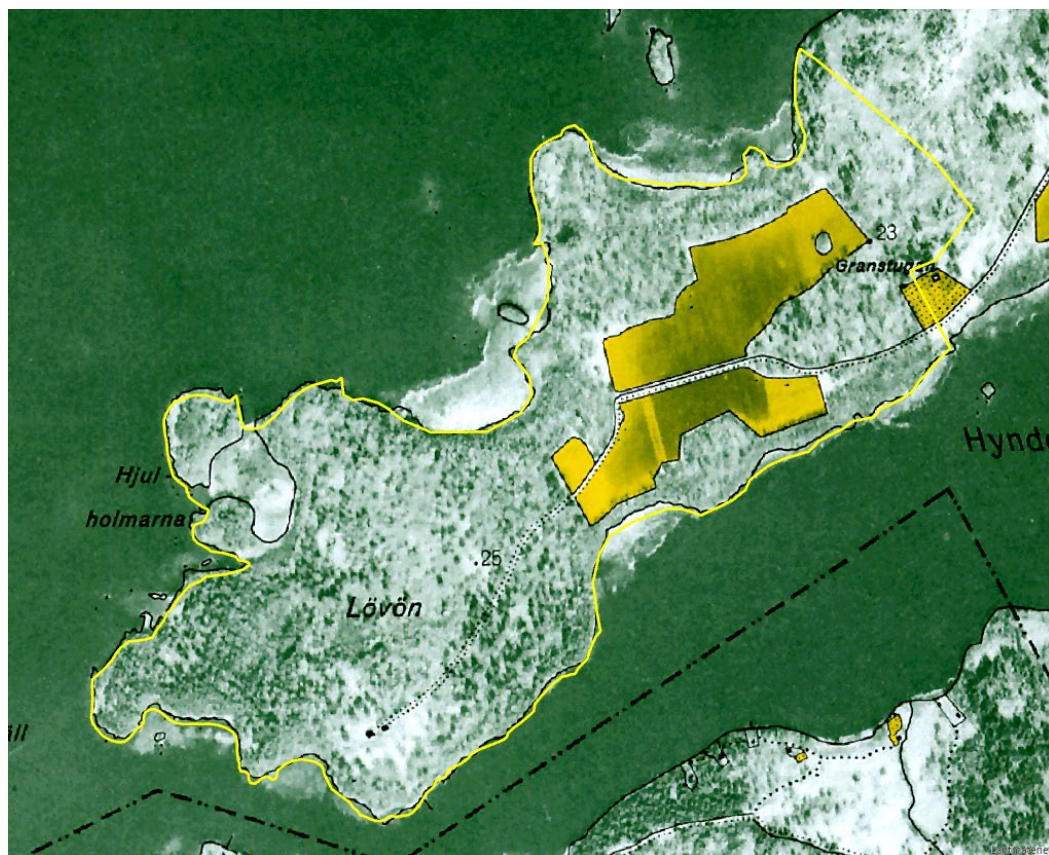
Historisk och nuvarande markanvändning

På Lövön finns rester och spår av allt från åkerbruk, ängsbruk och hagmarksbete till lövtäkt i form av hamlade träd. I området finns minst 25 tidigare hamlade lindar som är både grova, gamla och innehåller håligheter. Till jätteträden hör också den stora mängden grova och ihåliga ekar som finns spritt i området. De grova träden visar på områdets historiska markanvändning. Troligen har stora delar brukats som löväng med hamling av framför allt lind men rimligen även andra trädslag. Efter att slåttern blivit klar och det begärliga höet hade bärgats lät man slutligen djuren gå ut och beta på halvön. Området som idag är åker har tidigare varit ängsmark på 1800-talet (enligt ägomätningsskarta från 1829–30) och användes även till slätter långt därefter. Rimligen blev de uppodlade då åkern blev viktigare än ängen för matproduktionen.

På 1990-talet gjorde man stora gallrings- och röjningsinsatser för att skapa variation i trädskiktet och öppna upp vissa delar då markerna hade börjat växa igen. Under hösten 2005 genomfördes återigen nya röjningar och utglesningar runt ett 60-tal av de grova träden. I dagsläget har vissa delar åter vuxit igen och ger ett mer likformigt intryck.

Häradsekonomiska kartan från sekelskiftet 1800/1900. Här ser man att området som brukades som åker var större än idag och att det låg ett hus omgiven av åkermark och trädgård på sydspetsen. Här fanns även en tillhörande brygga/kaj. Reservatsgränsen i lila © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Ekonomiska kartan från 1950-talet. Även här syns att åkermarkerna var större än idag. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

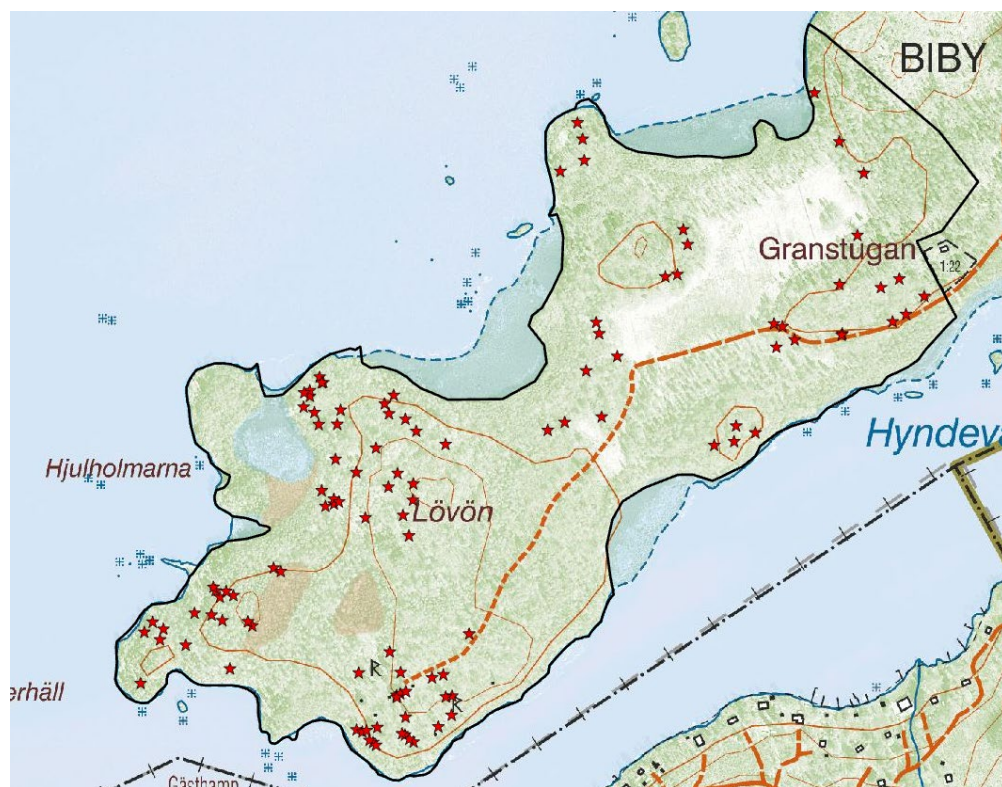
Biologiska bevarandevärden

Reservatet utgörs av en halvö i östra delen av Hjälmaren i anslutning till inloppet av Hyndevadsströmmen. Det är en av Sörmlands största sammanhängande ädellövmiljöer. Området har en mosaikartad struktur med en dominans av ädellövträd med arter som ek, lind, ask och alm, de två sistnämnda trädslagen är dock hårt drabbade av askskottssjukan och almsjukan. Här finns också triviallövväxter som björk, asp, al, rönn, sälk men även tall och gran. I främst västra delen finns stora partier av väl utvecklade hassellundsmiljöer med både riktigt gamla hasselbuketter och yngre buskar. Andra vanliga buskar och brynväxter är nypon, hagtorn, skogstry och måbär. Under våren är ramslök en karaktärsväxt för området och har här en av sina största förekomster i länet. Kombinationen av mer slutna partier varvat med mer öppna delar ger området dess karaktär och biologiska mångformighet. Flera olika naturtyper förekommer i området med allt ifrån slutna lundmiljöer till mer öppna trädklädda hagmarker och strand- och sumpskogar. Topografin i området är svagt kuperat med flera spridda mindre hållmarker.

Flera naturvårdsintressanta mossor har noterats i naturreservatet. Mest utmärkande är de många fynden av ägghättemossa (EN) starkt hotad, som vid inventeringen 2023 noterades på 11 platser på minst 27 stammar av hassel i området. Detta är den klart största kända förekomsten i Sverige, vilket gör Lövön till ett extremt viktigt område i bevarandearbetet för arten i ett nationellt perspektiv. Totalt finns 11 arter av hättemossor *Orthotrichum* spp. noterade på Lövön, förutom tidigare nämnda ägghättemossan är även parkhättemossa och filthättemossa båda rödlistade som nära hotade (NT) påträffade. Röd tandad hättemossa är inte rödlistad, men har på Lövön sin enda kända förekomst i Södermanland.

Det finns även fynd av flera rödlistade lavar som är knutna till gamla, grova ädellövträd, främst ekar. Bland annat ekpricklav (VU), gulvit blekspik (VU), skuggorangelav (NT), hjämbrosklav (NT), rödbrun blekspik (NT) och gul dropplav (NT). På de döda almarna är svamparna svartöra (NT) och prakttagg (EN) relativt vanliga. Flera rödlistade insekter knutna till olika trädslag har påträffats, bland annat lindplattbagge (VU), kardinalfärgad rödrock (NT), reliktböck (NT) och grön aspvedböck (NT). Det finns även ett fynd av tallsothblomfluga (VU) vilket är den enda kända rapporten i länet. Området har också en väldigt rik fågelfauna där den enorma lövrikedomen kombinerat med olika naturtyper och bra häckningsmöjligheter i grova, ihåliga träd och andra miljöer ger goda förutsättningar för ett rikt fågelliv. Vattenmiljöerna och stränderna runt halvön är också viktiga rastplatser för änder och andra sjöfåglar. De använder sig även av strandskogarna som häckningsbiotoper.

Under inventeringen av särskilt skyddsvärda träd som genomfördes i Länsstyrelsens regi under åren 2005–2006 påträffades ett flertal gamla och grova träd på Lövön. De klart dominerande trädslagen bland de utpekade träden var ek och lind. Lövön pekades även ut som ett av de mest värdefulla skyddsvärda trädområdena i Eskilstuna kommun.

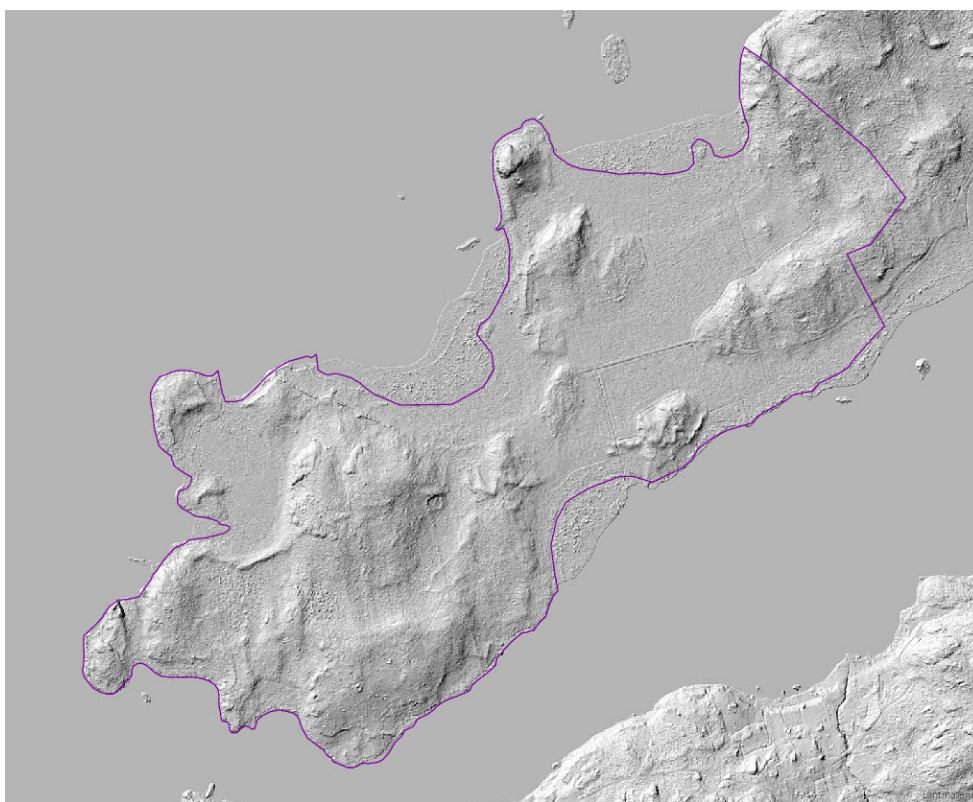
Karta över registrerade skyddsvärda träd på Lövön där varje stjärna representerar ett skyddsvärt träd.
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Senare tidars inventeringar har även visat att området i stor utsträckning nyttjas av olika fladdermössarter. Hela 12 av Sveriges 19 arter av fladdermöss har noterats i området. Fladdermössen gynnas med stor sannolikhet av de många hålträden där de kan hitta boplatser och att mängden insekter är stor. En av arterna som påträffats är mindre brunfladdermus (VU) som är en av Sveriges sällsyntaste arter och detta är ett av få fynd i hela länet. Flera fynd finns även från området strax söder om Lövön, dessa fynd kan mycket

väl röra sig om individer som har en koloni på Lövön som har gott om lämpliga boplatser. Mindre brunfladdermus är kolonibildande och den lever främst i större skogsområden med gamla lövträdsbestånd. Jaktområdena kan utgöras av alla typer av öppna och halvöppna miljöer, bland annat trädklädd betesmark. I sin jakt på föda kan de flyga flera mil ifrån sin koloni.

Geovetenskapliga/hydrologiska värden

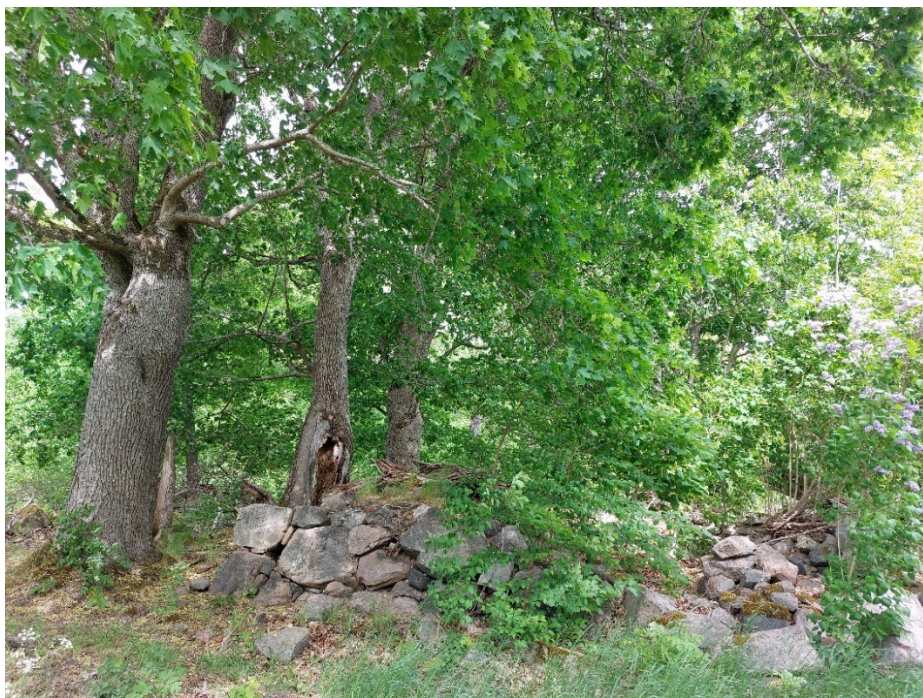
Det finns flera jordarter i området. På de före detta åkrarna/slätterängarna dominerar organiska jordarter med en övergång till torv där vi idag finner strand- och sumpskogarna. De lägre partierna utgörs annars till stor del av postglacial lera och upp mot kullarna övergår de i en normalblockig-sandig morän med små till stora block. Topografin i området är svagt kuperat med flera spridda mindre hållmarker.

Terrängskuggningsbild från Lantmäteriets höjdmodell med reservatsgränsen i lila. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Kulturhistoriska värden

I slutet av vägen som går ut på Lövön finns flera spår från äldre bebyggelse i form av sex relativt samlade bebyggelselämningar i området under fornlämningsnummer L1985:3635 i Kulturmiljöregistret. Det omnämns även rester av en pir som hör till kulturmiljön. Samtliga komponenter som hör till bebyggelsen bildar egentligen en sammanhängande fornlämning och det finns med stor sannolikhet ytterligare komponenter som ingår i fornlämningen men som inte är registrerade. Till det senare kan exempelvis höra rester från det äldre jordbrukslandskapet (fossil åkermark) och annan bebyggelse.

Husgrund i slutet av traktorvägen på Lövöns sydöstra spets. Foto: Fredrik Enoksson

Under slutet av 1800-talet genomfördes Sveriges största sjösänkingsprojekt då man sänkte Hjälmarens yta med 1,3 meter. Detta gjordes för att frigöra mark för odling samt genom bättre reglering kunna minska riskerna för översvämningar. På Lövön syns den gamla strandlinjen som vittnar om äldre tiders vattenstånd, tydligt på många ställen.

En visualisering av hur strandlinjen kan ha sett ut innan sänkningen av Hjälmaren. Bearbetning utifrån höjddata och äldre kartmaterial. Reservatsgräns i lila, ljusblått representerar Hjälmarens gamla vattennivå. © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Life RestoRED 2021–2027

Under åren 2021–2027 driver Länsstyrelsen ett EU-finansierat projekt med namnet Life RestoRED. Projektets mål är att skapa förutsättningar för att bevara ängs- och betesmarker genom restaureringar. Lövön är ett av områdena som ingår i projektet. I de trädklädda betesmarkerna ska buskar och mindre träd tas bort och ett nytt staket ska sättas upp. Åtgärderna är nödvändiga för att möjliggöra fortsatt bete i området och därigenom uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus.

Värden för friluftsliv

Särskilda upplevelser i området är den rika blomningen av ramslök, intensiv fågelsång på våren, fina utsiktsplatser vid Hjälmarens och tydliga tecken på den strandlinje som gällde före sjösänkningen. I området förekommer aktiviteter som vandring och fågelskådning. Det finns en markerad led, rastplats och eldplats. Området kan nås med bil fram till en parkering. Området är relativt välbesökt och besöks under hela året men särskilt under våren.

Slitage och störningskänslighet

Området är populärt på våren när ramslöken kommit upp. Viss risk finns för att plockning i stor skala skulle kunna vara negativt för ramslöken. Det är förbjudet att gräva upp plantor. Det finns även en risk för störning av häckande fåglar, främst fiskgjuse som häckar i området. Dessa risker bedöms i dagsläget som låga, men en omvärdering kan komma att göras om förhållandena ändras.

PLAN FÖR OMRÅDETS SKÖTSEL

Övergripande mål

Målet med skötseln ska vara att bevara och utveckla de höga naturvärdena knutna till ädellövträd och hassel. Detta sker bland genom frihuggning av träd, hamling, samt genom att vissa partier med ädellövmiljöer får utvecklas mer fritt. Speciell detaljhänsyn behöver tas till de mer hotade arterna så att inte några skötselåtgärder påverkar dessa negativt. De trädklädda betesmarkernas artrika träd- och buskskikt, med en artrik flora med många hävdgynnade arter samt de grova trädens lavflora ska bibehållas. Betesdriften har format hela området och det är viktigt med återinförande av bete i de delar som restaureras. Betesdjuren kommer hålla området mer öppet och förhindra igenväxning. Betesdjur kommer även vara positivt för den hävdgynnade floran. Skötseln ska även sträva efter att områden med idag låga naturvärden utvecklas mot att hysa en högre andel ädellövträd. Igenväxning hålls undan av betande djur och/eller genom manuella insatser. Lövsumpskogarna och strandskogarna utvecklas relativt fritt med undantag för att gran får tas bort om dessa hotar naturvärdena.

Besökaren ska kunna få upplevelser av olika slag och området ska vara lättillgängligt, vilket innebär mellannivå enligt besöksklassning 2021 och möjlighet till tillgänglighetsanpassningar ska finnas.

Naturresevatet är indelat i skötselområden som utgår från de bevarandemål och de skötselåtgärder som ska utföras för respektive område.

För karta över skötselområden, se bilaga 2.1.

För karta över friluftsliv, se bilaga 2.2.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer och åtgärder

Åtgärder för arter och naturtyper som omfattas av åtgärdsprogram, fastställda av Naturvårdsverket, ska utföras i enlighet med programmet då det berör området, i den utsträckning det är förenligt med skötselplanen.

Delar av naturreservatet är även ett Natura 2000-område med särskilt utpekade arter och naturtyper. För detaljer om arterna och naturtyperna och dess särskilda bevarandemål och utbredning hänvisas till bevarandeplanen för Natura 2000-området Lövön (SE0220344).

Inom reservatet ska sådana arter som betraktas som invasiva främmande arter i möjligaste mån hållas efter. I första hand genom att hindra förekomsten helt och i andra hand genom att förhindra så att de sprider sig inom eller till angränsande områden.

Vid skötselåtgärder ska kulturhistoriska lämningar samt området runt om dessa särskilt beaktas. Røjning, gallring och avverkning kräver inte tillstånd enligt kulturmiljölagen, under förutsättning att den sker på ett sådant sätt att lämningarna inte skadas eller förändras. Det innebär till exempel att:

- Eventuell körning med skogsmaskin ska ske på tjälad mark eller under sådana väderförhållanden så att markskador inte uppstår.
- Körning är inte tillåten på synliga kulturhistoriska komponenter eller i dess omedelbara närhet.
- Träd skall fällas ut från lämningen för att undvika släpskador.
- Kulturhistoriska lämningar ska grovrensas på kvistar och annat skogsavfall.
- Om kulturhistoriska lämningar och/eller fornfynd påträffas ska arbetet omedelbart avbrytas till den del som gäller fyndet och/eller lämningen samt området närmast detta/denna. Anmälan ska omedelbart göras till Länsstyrelsen.

Skötselområde 1: Ädellövskog och hassellundar (ca 23 hektar)

Beskrivning

Området består främst av ädellövskog med en stor variation av olika trädslag, bland annat ek, lind, ask och alm. De äldsta träden består främst av ek och lind, där de senare i flera fall bär spår av tidigare hamling. I stort sett alla de äldre almarna och askarna i området är döda. Det finns även partier med mer triviallövskog med främst björk och asp. Buskskiktet utgörs i stora delar av området främst av en väl utvecklad hassellundsmiljö med både riktigt gamla hasselbuketter och yngre buskar. Det är även på främst hasseln som de mest exklusiva mossorna såsom ägghättemossa, påträffas. Tidigare har området varit betat och betydligt öppnare, men nu har igenväxningsfasen gått så långt att området mer har karaktären av en lövnaturskog. Det finns bitvis rikligt med död ved, bland annat i form av lågor, högstubbar samt nedfallna grenar. Hasseln genererar också ställvis rikligt med klen död ved. Vårfloran är rik med arter som ramslök, lungört, vårärt, svalört, gullpudra, tandrot, blåsippan.

Bevarandemål

Trädskiktet består främst av ett luckigt ädellövbestånd och grova träd och död ved ska finnas i god mängd. Föryngringen av ädellövträd ska vara tillräcklig för att det kontinuerligt ska finnas äldre träd sett i ett längre tidsperspektiv. Buskskiktet består främst av hassel. Arter

knutna till levande eller död ved, såsom mossor, lavar, insekter och vedsvampar har gynnsam bevarandestatus. Den rika lundfloran och ovanliga insekter, lavar, mark- och vedsvampar ska finnas i goda populationer. Området är påverkat av extensivt bete.

Hassellundmiljö i skötselområde 1, med riklig underväxt av ramslök. Bitvis finns rikligt med död ved, med övervikt på alm och ask som under senare år dukat under. Foto: Janni Servin

Skötselåtgärder

Frihuggning av äldre, grova träd. Åtgärder för att säkerställa att det även i framtiden kommer att finnas äldre, grova ädellövträd i området. Exempelvis genom att utse efterträdare och hålla öppet kring dessa individer. Om betetrycket på småplantor är högt kan mindre områden stängslas bort för att trygga återväxt. Kronreducering och andra trädvårdande åtgärder för att förlänga livet på tidigare hamlade träd. Nyhamling av yngre träd, i första hand lind, men även andra lämpliga trädslag kan hamlas. Borttagande av främst smågranar görs i området, men även äldre gran kan tas bort om dessa bidrar till en alltför stor fröspridning. Yngre hasselbuketter kan tas bort vid behov, men med stor hänsyn till rödlistade arter, främst mossor. Om behov finns att överbygga brist på grova ihåliga träd kan mulmholkar sättas upp. Extensivt bete bedrivs i området.

Skötselområde 2: Trädklädd betesmark (cirka 9,8 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet är utspritt på flera delområden och utgörs av trädklädda betesmarker som domineras av äldre, grova ädellövträd, främst ek. Buskskiktet domineras av hassel av varierande ålder. Vissa områden hyser riktigt gammal hassel medan andra områden domineras av yngre hassel av igenväxningskaraktär. Mycket av den yngre hasseln börjar tränga sig på de grova ädellövträden samt skuggar stammarna som tidigare stod i betydligt öppnare lägen. Stora delar av området genomgick under vintern 2023-2024 stora restaureringsinsatser där en betydande mängd av igenväxningen togs bort. Detta har gjort att de restaurerade områdena nu är betydligt öppnare än tidigare.

Skötselområdet har en stor mångfald av olika lövträd och buskar i olika åldrar och grovlekar. Här i vårskrud med vitsippor och ramslök innan löven på träd och buskar slagit ut.

Foto: Fredrik Enoksson

Bevarandemål

Skötselområdet är präglade av bete, och har en mosaikartad struktur och en rik förekomst av grova ädellövträd som ek och lind. Trädsiktet skall vara luckigt med en varierad krontäckning beroende på förutsättningarna. De trädklädda betesmarkernas artrika träd- och busksikt, med en artrik flora med många hävdgynnade arter samt de grova trädens lavflora ska bibehållas.

Skötselåtgärder

Frihuggning av äldre, grova träd samt viss utglesning i trädsiktet för att skapa öppnare luckor. Årligt bete av företrädesvis nöt eller får. Uppsättning av mulmholkar kan vid behov göras för att överbygga substratbrist. En brynmiljö med bärande buskar i gradvis övergång mot åkern bör skapas under förutsättning att inga värdefulla träd påverkas negativt.

Vårbild från skötselområde 2, innan genomförd restaurering. Området var under igenväxning med bland annat hassel. Senare på året, när löven var utslagna var det nästan svårt att se de stora träden vars stammar då var helt beskuggade. Foto: Fredrik Enoksson

Skötselområde 3: Strandskog och sumpskog (cirka 8,3 hektar)

Beskrivning

Skötselområdet består till stor del av strandskogar som sammanfaller i stort med marker som torrlades i samband med sjösänkningen. Det finns även partier med sumpskogar inom skötselområdet. Trädsiktet utgörs främst av al. Då strandskogarna är relativt unga har inga större mängder död ved hunnit skapats ännu och den som finns är av klenare dimensioner. Under våren står vattnet högt och det utgör en mycket bra lekplats för delar av Lövöns grodpopulation. Floran är sparsam då det står vatten här stora delar av året. Sumpskogarna är något äldre och något mer högvuxen karaktär med större inslag grov björk. Alarna i skogarna har ofta tydliga socklar.

Bevarandemål

God förekomst av död ved och trädsocklar samt ett artrikt träd- och buskskikt. Inslaget av gran är lågt. Fluktuerande vattennivåer i takt med säsongens naturliga variationer.

Klibbalsdominerad sumpskog med tydliga socklar och våröversvämning. Foto: Fredrik Enoksson

Skötselåtgärder

Borttagande av uppväxande gran genomförs vid behov. För att gynna tex insekter och fåglar kan man om möjligt försöka tillskapa en brynmiljö i det norra delområdet som gränsar mot åkermarken.

Skötselområde 4: Åker (cirka 4,2 hektar)

Beskrivning

Öppen mark som tidvis brukats som åker.

Bevarandemål

Området brukas årligen genom bete, slåtter, åkerbruk eller vallodling.

Skötselåtgärder

Årlig skötsel genom bete, slåtter, åkerbruk eller vallodling.

Skötselområde 5: Blandlövskog (cirka 3,6 hektar)

Beskrivning

Varierat område med något yngre träd av bland annat björk och ek. I norra delen finns en bergigare del med en hel del äldre tallar. I buskskiktet finns en del hassel och även en del smågranar.

Bevarandemål

En varierad blandlövskog med hög andel äldre träd och död ved.

Skötselåtgärder

Borttagande av granar för att bibehålla och stärka lövdominansen. Friställande av äldre, grova träd. Om förutsättningar finns för att skapa brynmiljöer mot exempelvis åkern bör detta genomföras. Området kan betas om det finns möjlighet.

Skötselområde 6: Utvecklingsmark mot betesmark med hamlade träd (cirka 3 hektar)

Beskrivning

En tidigare öppen åkermark som nu är mer av karaktären av en björkhage där de äldsta träden är cirka 60 år gamla. Andra träd som påträffas är gran, asp och äldre fruktträd. Utöver detta finns det även småplantor med ädellövträd, tex ask och lind. Här finns även en del hassel och en och annan enbuske. Ett par diken löper genom området. En del av björkarna har dött och står nu som högstubbar, många med bohål.

Tidigare åkermark nu igenvuxen av främst björk, med enstaka granar. Bland de uppkomna småplantorna finns dock en hel del ädellövträd som lind och ask.

Foto: Fredrik Enoksson

Bevarandemål

Betespräglad trädklädd betesmark som domineras av äldre, grova ädellövträd, med en hög andel hamlade lövträd. Bärande träd och buskar finns i området, men inte i den mängd att det kan karakteriseras som igenväxningsvegetation. Brynmiljöer med bärande träd och buskar finns i övergångarna mot öppnare områden.

Skötselåtgärder

Det finns ingen påtaglig kontinuitet av större björkbestånd på Lövön så skötseln ska sträva efter att på sikt skapa mer ädellövvärden i skötselområdet. Det finns en del plantor med ädellöv och dessa ska sparas vid röjningen av övrigt sly. När dessa träd uppnått lämplig

ålder ska de hamlas för att på så sätt bygga vidare på den tradition av hamlade träd som funnits på Lövön.

I initialskedet tas större delen av igenväxningen i form av bland annat yngre björksly och alla granar bort. Om behov finns att ta bort äldre björk för att gynna tex ädellövträd eller bärande buskar och träd, kan de med fördel högkapas och lämnas som stående död ved. Bärande buskar och träd sparas där detta är möjligt, även en del hasselbuketter ska vara kvar.

Området betas årligen av företrädesvis nöt eller får.

Om behov finns att stängsla in enskilda plantor av ädellövträd för att freda dessa från bete kan detta tillämpas. Om etableringen av lämpliga ädellövträd tar för lång tid kan plantering komma i fråga. Då ska främst lokalt material användas, dvs frön, nötter och plantor från närområdet.

Där det går bör skötseln sträva mot att skapa brynmiljöer mot de öppnare ytorna. Dessa brynmiljöer bör bestå av främst bärande buskar och träd.

Skötselområde 7: Hällmarkstorräng (cirka 0,4 hektar)

Beskrivning

Naturtypen påträffas på flera olika platser inom reservatet och utgörs av berghällar av olika karaktär med olika mycket påväxt av mossor och örter. I denna naturtyp trivs vanligen konkurrenssvaga växter som föredrar att växa i de karga miljöer som berghällarna ofta utgör. Vegetationen i området karaktäriseras av arter som bergssyra, styvmorsviol, blålocka, ärenpris, glansnäva, kärleksört, brunört, stinknäva, smultron, mandelblom, vitsippor, ren- och pigglavar samt olika typer av mossor.

På Lövön håller denna miljö på att försvinna på grund av att den växer igen. Troligen beror detta på den stora mängd löv som faller varje höst som snabbt ombildas till jord. Förnaansamlingen tillsammans med ett lågt betestryck och igenväxning missgynnar de konkurrenssvaga växterna som är karakteristiska för naturtypen.

Bevarandemål

Ljusinstrålningen och betestrycket ska vara tillräcklig för att hålla större delen av hällarna kala. Vegetationen ska präglas av för naturtypen typiska arter.

Skötselåtgärder

Bortröjning av igenväxningsvegetation. Återinfört bete, om detta inte är tillräckligt för att bibehålla naturvärdena knutna till naturtypen kan viss manuell störning tillämpas.

Hällmarkstorräng med bitvis gles vegetation, som bland annat på grund av utebliven hävd är under igenväxning, med allt mindre öppna hälltytor som följd. Foto: Fredrik Enoksson

Friluftsliv

Beskrivning

Parkeringsplats för ett 10-tal bilar finns strax öster om reservatet. Sedan tidigare finns även en cirka 3 km lång vandringsled på Lövön. Under åren 2020–2022 har Länsstyrelsen bättrat på ledmarkeringarna och tagit bort spänger och andra anordningar som var i dåligt skick. På sydvästra spetsen av reservatet finns idag ett rastbord och en grillplats. Fortsätter man på den markerade leden passerar man ytterligare två rastbord med fin utsikt över Hjälmarens. Särskilda upplevelser i området är den rika blomningen av ramlök, intensiv fågelsång på våren, fina utsiktsplatser vid Hjälmarens och tydliga tecken på den strandlinje som gällde före sjösänkningen. I området förekommer aktiviteter som vandring och fågelskådning.

Bevarandemål

Ramlöken skyddas från överdriven plockning genom föreskrifter och information. Markerade leder och anordningar ska nå fina utsiktsplatser och de fågelrika lövskogarna och underlätta aktiviteter som vandring och fågelskådning. Information om området inklusive dess värden och deras bevarande tas fram och sprids. Alla anordningar hålls i gott skick och informationen hålls aktuell. Området ska vara lätt att besöka och ha god tillgänglighet som motsvarar mellannivå enligt besöksklassning 2021. Området kan utvecklas för tillgänglighet

för rörelsenedsatta och andra funktionsvariationer. Gränsmarkeringarna i området ska vara i gott skick.

Rastplats med bord och grillplats i anslutning till vandringsleden. Foto: Janni Servin.

Skötselåtgärder

Anlägga nya anordningar och hålla dessa och befintliga i bra skick. Det kan anläggas torrdass vid rastplatsen. Vägen som går fram till rastplats kan om det är möjligt tillgänglighetsanpassas. Ta fram informationsmaterial och sprida via skyltar i området, webbplats och andra kanaler. Sätta upp informationsskyltar i området.

Jakt och fiske

Jakt och fiske regleras inte i föreskrifterna.

Byggnader och tomtmark

Inga kända byggnader finns inom reservatet.

UPPFÖLJNING

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker i slutet på varje år, de år då åtgärder genomförts. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av skötselplanen.

Kostnader och finansiering

Skötselåtgärder och uppföljning bekostas av Naturvårdsverkets anslag för skötsel av skyddad natur.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	Tidpunkt	Plats	Frekvens
Uppsättning och underhåll av informationsskyltar	1	Ökad tillgänglighet	Inom 5 år	Se karta, bilaga 2.2.	Engångsåtgärd underhåll vid behov
Underhåll av gränsmarkeringar	1	Synliggöra reservatsgräns	Löpande	Reservatets gränser	Återkommande vid behov
Underhåll av led	1	Ökad tillgänglighet	Löpande	Se karta, bilaga 2.2.	Återkommande
Bete	1	Hålla landskapet öppet, gynna hävdgynnade arter	Löpande	Hela reservatet	Återkommande
Hamling av träd, kronreducering av träd	2	Bevara biologiskt kulturarv	Var 5:e år	Skötselområde 1,2, 6	Återkommande
Frihuggning av ekar och andra skyddsvärda träd	1	Förlänga livslängden på värdefulla träd	Inom 5 år	Skötselområde 1,2,5, 6	Återkommande vid behov
Uppsättning av mulmholkar	2	Överbygga brist på livsmiljöer	Vid behov	Skötselområde 1,2, 6	Återkommande vid behov
Underhåll av staket och grindar	1	Upprätthålla stängslens funktion	Årligen		Återkommande
Iordningställande av nya anordningar som underlättar för personer med funktionsvariationer	3	Ökad tillgänglighet	Om medel finns tillgängliga	Vid rastplatsen och vägen ut till rastplatsen	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggande och underhåll av rastplats/grillplats	2	Ökad tillgänglighet	Löpande	Se karta, bilaga 2.2.	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Anläggande och underhåll toalett	3	Ökad tillgänglighet	Om medel finns tillgängliga	Vid rastplatsen	Engångsåtgärd, underhåll vid behov
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Uppföljning	Efter åtgärd	Hela reservatet	Efter åtgärd
Uppföljning av bevarandemål	1			Hela reservatet	Vart 6/12/24:e år

Källförteckning

- de Jong, J., Gylje Blank, S., Ebenhard, T. & Ahlén, I. (2020). Fladdermusfaunan i Sverige – arternas utbredning och status 2020. Fauna & flora.
- Ehnström, B. (2006). Åtgärdsprogram för skalbaggar på gammal lind (Rapport 5552). Bromma
- Elmquist H; Liljeberg G. Sjöstedt J. 2002: Fjärilar i lövskogar och hagmarker i Södermanlands län. Länsstyrelsen
- Hjälmarsänkningen. (2020, mars 4). Wikipedia, Hämtad 09.25, mars 1, 2022 från [//sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Hj%C3%A4lmars%C3%A4nkningen&oldid=47347808](https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Hj%C3%A4lmars%C3%A4nkningen&oldid=47347808).
- Lantmäteriet. Ekonomiska kartan över Sverige, 1950-tal.
- Lantmäteriet. Häradskarta. Kartlagd åren 1898–99.
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1991. Sörmlands natur, Naturvårdsplan. Objekt nr. 84–84 (klass II) och objekt nr. 84–76 (klass I)
- Länsstyrelsen i Södermanlands län. Bevarandeplan för Natura 2000-område Lövön (SE0220344)
- Naturvårdsverket. 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd – mål och åtgärder 2012–2016. Naturvårdsverket rapport 6496.
- Nordin A. Lavinventering i Natura 2000 områden i Södermanlands län.
- Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister (KMR). 2023-12-08
- Riksell Naturtjänst, Övervakning av lavar på grova ekar i Södermanlands län, 2001–2002.
- Sellberg, R. 2008: Inventering av särskilt skyddsvärda träd i Södermanlands län. 2005–2006. Länsstyrelsen i Södermanlands län, rapport 2008:8.
- SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020., SLU, Uppsala.
- Sveriges Geologiska undersökning. Berggrundskartan. Digital utgåva.
- Sveriges Geologiska undersökning. Jordartskartan. Digital utgåva.
- Weibull H., Jägbrant V., Andersson J. 2022. Kryptogaminventeringar Södermanlands län 2022. Naturcentrum AB i PDF-rapport till Länsstyrelsen Södermanland 2022-11-15, 18 sidor.
- Wikars, L.-O. (2002): Vedskalbaggar och andra insekter i sex skogsområden i norra Södermanlands län. Länsstyrelsen i Södermanland, stencil.

Bilagor

2.1. Skötselkarta

2.2. Friluftslivskarta

2.3. Artlista

Skötselplanekarta

Bilaga 2.1

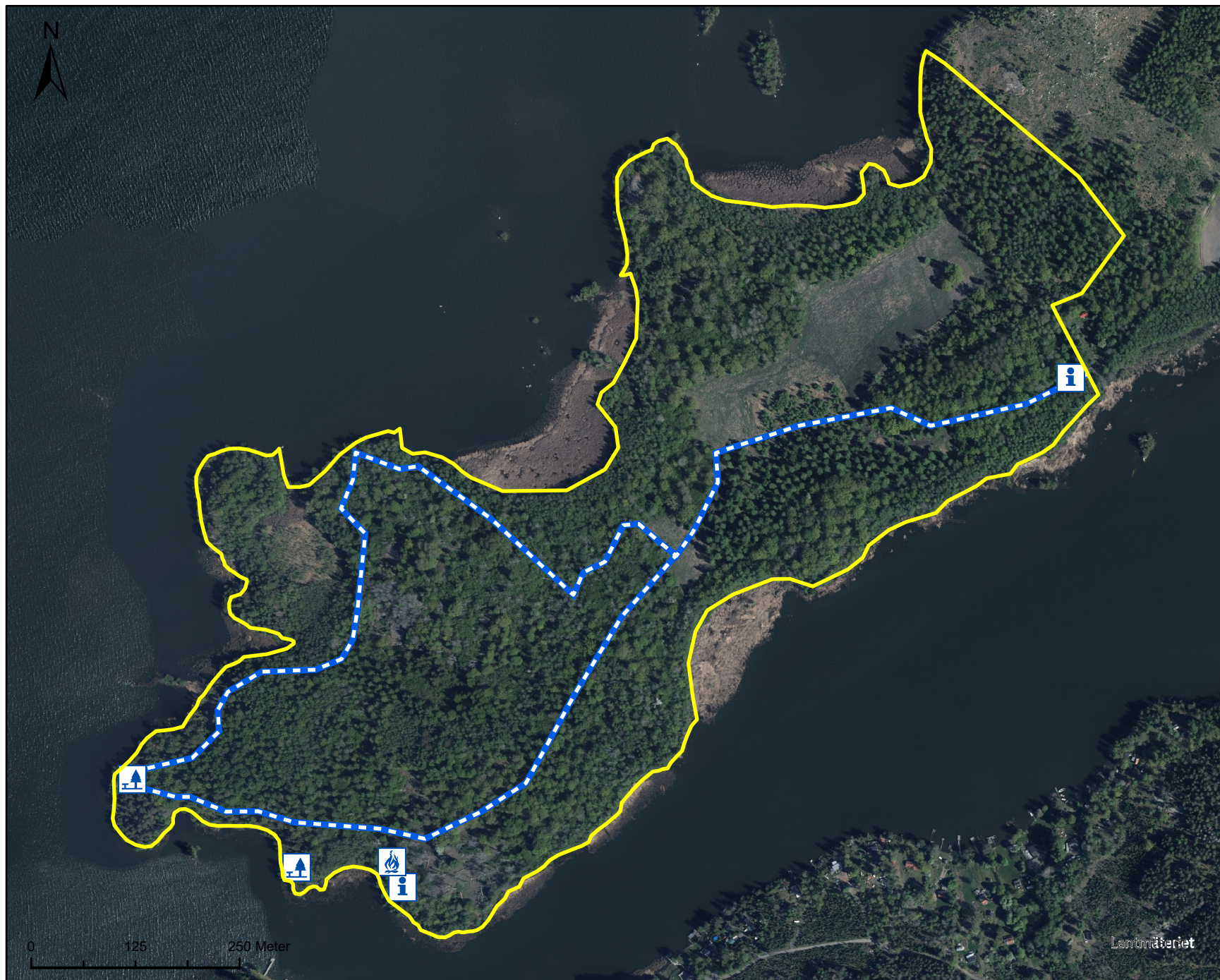
Länsstyrelsens beslut
om Lövöns naturreservat.
Dnr 511-1851-2018,
2024-11-25

 Skötselområden

Lantmäteriet

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Skötselplanekarta

Bilaga 2.2

Länsstyrelsens beslut om
Lövöns naturreservat. Dnr
511-1851-2018,
2024-11-25

Friluftslivsanordningar

- Informationstavla
- Rastplats med eldstad
- Rastplats utan eldstad
- Vandringsled

Artlista

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter, ÅGP-arter (åtgärdsprogram för hotade arter), Natura 2000 arter. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen, samt Länsstyrelsens egna inventeringar i samband med reservatsbildningen. Rödlistekategori följer SLU Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020., SLU, Uppsala. NT = nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad, S = signalart enligt Skogsstyrelsen, N2000 = art som listats i EU:s Art- och habitatdirektiv, bilaga 2 eller i Fågeldirektivets bilaga 1. ÅGP = art som ingår i något av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Däggdjur		
brunlångöra	<i>Plecotus auritus</i>	NT/Natura 2000
bäver	<i>Castor fiber</i>	Natura 2000
dvärgpipistrell	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Natura 2000
fransfladdermus	<i>Myotis nattereri</i>	NT/Natura 2000
gråskimlig fladdermus	<i>Vespertilio murinus</i>	Natura 2000
mindre brunfladdermus	<i>Nyctalus leisleri</i>	VU/Natura 2000
mustaschfladdermus/tajgafladdermus	<i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	Natura 2000
nordfladdermus	<i>Eptesicus nilssonii</i>	NT/Natura 2000
större brunfladdermus	<i>Nyctalus noctula</i>	Natura 2000
sydfladdermus	<i>Eptesicus serotinus</i>	NT/Natura 2000
trollpipistrell	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Natura 2000
vattenfladdermus	<i>Myotis daubentonii</i>	Natura 2000
Fjärilar		
jungfrulinsfly	<i>Phytometra viridaria</i>	NT
jättesvampmal	<i>Scardia boletella</i>	S
Fåglar		
björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT
brun kärrhök	<i>Circus aeruginosus</i>	Natura 2000
drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT
entita	<i>Poecile palustris</i>	NT
fiskgjuse	<i>Pandion haliaetus</i>	Natura 2000
fiskmå	<i>Larus canus</i>	NT
fisktärna	<i>Sterna hirundo</i>	Natura 2000
gråkråka	<i>Corvus corone cornix</i>	NT
gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
havstrut	<i>Larus marinus</i>	VU
järpe	<i>Tetrastes bonasia</i>	NT/Natura 2000
mindre flugsnappare	<i>Ficedula parva</i>	Natura 2000
mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT

rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT
skrattmås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT
spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT/Natura 2000
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	VU
trana	<i>Grus grus</i>	Natura 2000
Kärlväxter		
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
Gulsippa	<i>Anemone ranunculoides</i>	S
purpurknipprot	<i>Epipactis atrorubens</i>	S
rankstarr	<i>Carex elongata</i>	S
skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
skogslind	<i>Tilia cordata</i>	S
svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S
sårläka	<i>Sanicula europaea</i>	S
tvåblad	<i>Neottia ovata</i>	S
underviol	<i>Viola mirabilis</i>	S
vårstarr	<i>Carex caryophyllea</i>	NT
vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S
vätteros	<i>Lathraea squamaria</i>	S
Lavar		
allékantlav	<i>Lecanora impudens</i>	VU
almlav	<i>Gyalecta ulmi</i>	VU
brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	S
brunskaftad blekspik	<i>Sclerophora farinacea</i>	VU
ekpricklav	<i>Inoderma byssaceum</i>	VU
gammelekslav	<i>Lecanographa amylacea</i>	NT
gul dropplav	<i>Cliostomum corrugatum</i>	NT
gulnål	<i>Chaenotheca brachypoda</i>	S
gulpudrad spiklav	<i>Calicium adspersum</i>	S
gulvit blekspik	<i>Sclerophora pallida</i>	VU
hjälmbrösklav	<i>Ramalina baltica</i>	NT
kornig nållav	<i>Chaenotheca chlorella</i>	S
kortskaftad parasitspik	<i>Sphinctrina turbinata</i>	VU
ladlav	<i>Calicium tigillare</i>	NT
liten blekspik	<i>Sclerophora peronella</i>	VU
lönnlav	<i>Bacidia rubella</i>	S
rostfläck	<i>Arthonia vinosa</i>	S
rödbrun blekspik	<i>Sclerophora coniophaea</i>	NT

skuggorangelav	<i>Caloplaca lucifuga</i>	NT
slät fjälllav	<i>Agonimia allobata</i>	NT
sotlav	<i>Acolium inquinans</i>	S
traslav	<i>Scytinium lichenoides</i>	S
vitskivlav	<i>Diplotomma alboatrum</i>	S
Mossor		
filthättemossa	<i>Orthotrichum urnigerum</i>	NT
fällmossa	<i>Antitrichia curtipendula</i>	S
grov baronmossa	<i>Anomodon viticulosus</i>	S
guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	S
kruskalkmossa	<i>Tortella tortuosa</i>	S
liten baronmossa	<i>Anomodon longifolius</i>	S
parkhättemossa	<i>Orthotrichum pallens</i>	NT
piskbaronmossa	<i>Anomodon attenuatus</i>	S
platt fjädermossa	<i>Neckera complanata</i>	S
stenporella	<i>Porella cordaeana</i>	S
stubblespretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	S
trubbfjädermossa	<i>Homalia trichomanoides</i>	S
trädporella	<i>Porella platyphylla</i>	S
uddbryum	<i>Bryum mildeanum</i>	NT
ägghättemossa	<i>Orthotrichum patens</i>	EN
Skalbaggar		
aspvedgnagare	<i>Ptilinus fuscus</i>	S
granbarkgnagare	<i>Microbregma emarginatum</i>	S
grön aspvedbock	<i>Saperda perforata</i>	NT
kardinalfärgad rödbeck	<i>Ampedus cardinalis</i>	NT
lindplattbagge	<i>Laemophloeus monilis</i>	VU/ÅGP
myskbeck	<i>Aromia moschata</i>	S
reliktbeck	<i>Nothorhina muricata</i>	NT
Storsvampar		
Almsprängticka	<i>Inonotus ulmicola</i>	VU
barkticka	<i>Rigidoporus corticola</i>	S
blekticka	<i>Haploporus tuberculosus</i>	NT
grovticka	<i>Phaeolus schweinitzii</i>	S
hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>	S
jättekamskivling	<i>Amanita ceciliae</i>	NT
kandelabersvamp	<i>Artomyces pyxidatus</i>	NT
kantarellmussling	<i>Plicatura crispa</i>	S
linddyna	<i>Biscogniauxia cinereolilacina</i>	VU

BILAGA 2.3: ARTLISTA

4 (4)

Datum

Diarienummer

2024-11-25

511-1851-2018

läderskål	<i>Encoelia furfuracea</i>	S
oxtungssvamp	<i>Fistulina hepatica</i>	NT
prakttagging	<i>Steccherinum robustius</i>	EN
rutskinn	<i>Xylobolus frustulatus</i>	NT
skinntagging	<i>Dentipellis fragilis</i>	NT
svartöra	<i>Auricularia mesenterica</i>	NT
tallticka	<i>Porodaedalea pini</i>	NT
Tvåvingar		
tallsotblomfluga	<i>Psilota atra</i>	VU